

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד—1984

פרק א': השופטים

סימן א': תחולה

1. נראה הפרק [1/ש]
פרק זה דן בשופטים של —
(1) בית המשפט העליון;
(2) בתי המשפט המחוזיים;
(3) בתי משפט שלום.

סימן ב': כשירות

2. אלה כשירים להתמנות לשופטי בית המשפט העליון:
(1) מי שכיהן במשך תקופה של חמש שנים כשופט בית משפט מחוזי;
(2) מי שרשום, ומי שזכאי להיות רשום, בפנקס חברי לשכת עורכי הדין ועסק, ברציפות או לסירוגין, לא פחות מעשר שנים, מהן לפחות חמש שנים בארץ, באחד או באחדים מן הדברים האלה:
(א) עריכת דין;
(ב) שפיטה או תפקיד מטפטי אחר בשירות מדינת ישראל או בשירות אחר שנקבעו בתקנות לענין זה;
(ג) הוראת משפטים באוניברסיטה או בבית ספר גבוה למשפט שנקבעו בתקנות לענין זה;
(3) משפטאי מובהק.
- כשירותם של שופטי בית המשפט העליון [2/ש]

3. אלה כשירים להתמנות לשופטי בית משפט מחוזי:
(1) מי שכיהן במשך תקופה של ארבע שנים כשופט של בית משפט שלום;
(2) מי שרשום, ומי שזכאי להיות רשום, בפנקס חברי לשכת עורכי הדין, ועסק, ברציפות או לסירוגין, לא פחות משש שנים, מהן לפחות שלוש שנים בארץ, באחד או באחדים מן הדברים המנויים בסעיף 2(2).
- כשירותם של שופטי בית משפט מחוזי [3/ש]

4. כשירים להתמנות לשופטי בית משפט שלום, מי שרשום ומי שזכאי להיות רשום בפנקס חברי לשכת עורכי הדין, ועסק ברציפות או לסירוגין, לא פחות משלוש שנים, מהן לפחות שנה אחת בארץ, באחד או באחדים מן הדברים המנויים בסעיף 2(2).
- כשירותם של שופטי בית משפט שלום [4/ש]

5. (א) לא יתמנה לשופט מי שאינו אזרח ישראלי.
(ב) היה המועמד למינוי גם בעל אזרחות שאינה ישראלית ודיני המדינה שהוא אזרח בה מאפשרים את שחרורו מאזרחות זו, לא יתמנה אלא לאחר שעשה את כל הדרוש מצדו לשם שחרורו ממנה.
- אזרחות [4/ש]

6. הוראות אלה יחולו לענין הועדה לבחירת שופטים שלפי סעיף 4 לחוק-יסוד: השפיטה¹ (להלן — הועדה):

- (1) הכנסת תבחר בבחירה חשאית את שני חברי הכנסת שיכהנו כחברי הועדה; הם יכהנו כל עוד הם חברי הכנסת, ואם תמה כהונת הכנסת — עד שהכנסת החדשה תבחר חברים אחרים במקומם;
- (2) המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין תבחר את נציגיה בבחירה חשאית; הם יכהנו תקופה של שלוש שנים;
- (3) שני שופטי בית המשפט העליון יכהנו תקופה של שלוש שנים;
- (4) הרכב הועדה יפורסם ברשומות.

7. (א) ראה שר המשפטים שיש למנות שופט, יודיע על כך ברשומות ויכנס את הועדה.
(ב) אלה רשאים להציע מועמדים:

- (1) שר המשפטים;
- (2) נשיא בית המשפט העליון;
- (3) שלושה חברי הועדה כאחד.

(ג) הצעת הועדה על מינויו של שופט תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה, אולם הצעת הועדה על מינויו של משפטאי מובהק לא תהיה אלא על דעת שלושה רבעים ממספר חבריה שהשתתפו בהצבעה.

(ד) הועדה תקבע את שאר סדרי דיוניה ועבודתה.

8. נשיא בית המשפט העליון והמשנה לנשיא בית המשפט העליון יתמנו לפי הוראות סעיף 4(א) לחוק-יסוד: השפיטה מקרב שופטי בית המשפט העליון.

9. נשיאים וסגני-נשיאים של בתי משפט מחוזיים ושל בתי משפט שלום יתמנו בידי שר המשפטים בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, איש איש מקרב השופטים של בתי המשפט שבדרגה הנידונה.

10. (א) שר המשפטים רשאי למנות, לכהונה בפועל, בהסכמת המועמד ובהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון —

- (1) שופט בית המשפט העליון — לנשיא או לשופט בית משפט מחוזי;
- (2) שופט בית משפט מחוזי — לשופט בית המשפט העליון, לנשיא בית משפט מחוזי, לנשיא בית משפט שלום או לשופט בית משפט שלום;
- (3) שופט בית משפט שלום — לשופט בית משפט מחוזי או לנשיא בית משפט שלום;
- (4) שופט תעבורה שנתמנה מינוי של קבע — לשופט בית משפט שלום.

(ב) כהונה בפועל לפי סעיף זה, ברציפות או לסירוגין, לא תהיה יותר משנה אחת מתוך תקופה של שלוש שנים, ולענין שופט שהוא רשם, שנתמנה לכהונה בפועל כשופט בבית המשפט שבו הוא משמש כרשם — לא יותר מארבע שנים מתוך תקופה של חמש שנים, ובלבד שבאה על כך הסכמת נשיא בית המשפט העליון.

1 ס"ח התשמ"ד, עמ' 78.

11. שופט שמינויו פורסם ברשומות, אין עוררין על מינויו. כחול של מינוי
[12/ש]
12. שופט רשאי להתפטר מכהונתו בהגשת כתב התפטרות לשר המשפטים; כהונתו תיפסק בתום שלושה חדשים מהגשת כתב ההתפטרות אם לא הסכים שר המשפטים למועד קצר יותר. התפטרות
[16/ש]
13. (א) שופט יצא לקיצבה —
(1) בהגיעו לגיל שבעים;
(2) משקבעה הועדה, על יסוד חוות דעת רפואית לפי כללים שהיא קבעה, שמחמת מצב בריאותו נבצר ממנו להמשיך במילוי תפקידו. יציאה לקיצבה
[17/ש]
- (ב) שופט רשאי לצאת לקיצבה —
(1) לאחר שכיהן עשרים שנים, אם הגיע לגיל ששים;
(2) לאחר שכיהן חמש עשרה שנים, אם הגיע לגיל ששים וחמש;
(3) אם ביקש זאת והועדה אישרה את בקשתו; הועדה רשאית להתנות הסכמתה בקביעת שיעור של גימלה הנמוך מן המתחייב על פי דין.
- (ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב) רשאי שופט של בית משפט שלום לצאת לקיצבה לאחר שכיהן עשרים שנים אם הגיע לגיל חמישים או לאחר שכיהן חמש עשרה שנים אם הגיע לגיל חמישים וחמש, ובלבד שהודיע על כך לשר המשפטים שנה לפני מועד היציאה לקיצבה.
- (ד) בחישוב תקופת כהונתו של שופט לענין סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) תצורף לתקופת כהונתו כשופט כל תקופת שירותו במדינה או במוסד אחר שועדת הכספים של הכנסת אישרה לענין זה, או מקצתה של תקופה זו, הכל לפי כללים שקבעה ועדת הכספים.
14. החליטה הועדה על סיום כהונתו של שופט לפי סעיף 7(4) לחוק-יסוד: השפיטה, תקבע בהחלטתה את המועד לסיום הכהונה, וכן, לפי שיקול דעתה, את שיעור הגימלה שיקבל. סיום כהונה
לפי החלטה
[16/א]
15. (א) שופט שהחל בדיון ויצא לקיצבה או פרש, יהיה מוסמך לסיים את הדיון תוך שלושה חדשים מיום היציאה לקיצבה או הפרישה. סמכות שופט
לסיים דיון
[18/ש]
- (ב) שופט שהחל בדיון ותקופת מינויו לכהונה נסתיימה מחמת מינוי לערכאה אחרת, או משום שנסתיימה תקופה כהונה בפועל, יהיה מוסמך לסיים את הדיון שהחל בו.
- (ג) בסעיף זה ובסעיף 16, "שופט שיצא לקיצבה" — לרבות שופט תעבורה שנתמנה מינוי של קבע ויצא לקיצבה.
16. מי שהוסמך בחיקוק למנות שופט או מי שכשיר להיות שופט ליושב ראש של ועדה או של גוף אחר, רשאי, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון ובהסכמת המועמד, למנות לכך, לתקופה שיקבע, מי שהיה שופט כמפורש בחיקוק ויצא לקיצבה או פרש, ורשאי למנות כאמור, בהסכמת המועמד, מי שהיה שופט של ערכאה גבוהה מזו שפורשה בחיקוק. מינוי שופט
לשעבר
[17/א]

סימן ה': שיפוט משמעותי

17. (א) בית הדין המשמעתי לשובטים (להלן — בית הדין) יהיה של חמישה — ובהם שלושה שופטי בית המשפט העליון, או של שלושה — ובהם שני שופטי בית המשפט העליון, הכל כפי שנשיא בית המשפט העליון יקבע לכל ענין.
- (ב) חברי בית הדין יתמנו לכל ענין בידי נשיא בית המשפט העליון על פי החלטה של חבר שופטיו.
- (ג) אב בית הדין יהיה נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא בית המשפט העליון או הותיק שבין שאר שופטי בית המשפט העליון, הכל לפי ההרכב, ומבין בעלי ותק שווה — הקשיש שבהם.
- (ד) לענין סעיף זה, "שופט" — גם שופט שיצא לקיצבה במשמע.

18. (א) שר המשפטים רשאי להגיש לבית הדין קובלנה על שופט על יסוד אחד מאלה:
(1) השופט נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו;
(2) השופט התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של שופט בישראל;
(3) השופט הורשע בעבירה שבנסיבות הענין יש בה משום קלון;
(4) הועדה מצאה שהשופט השיג את מינויו שלא כדין.
- (ב) שר המשפטים רשאי להיות מיוצג לפני בית הדין על ידי בא כוחו.
- (ג) בבירור הקובלנה יהיו לבית הדין כל הסמכויות שיש לבית משפט מחוזי בענין פלילי.

19. אמצעי המשמעת שבית הדין מוסמך להטיל הם:
(1) הערה;
(2) התראה;
(3) גזיפה;
(4) העברה למקום כהונה אחר;
(5) העברה מן הכהונה, בין בתשלום קיצבה ובין בשלילתה, כולה או מקצתה.

20. בית הדין ימסור את החלטותיו, לזכות או לחובה, לשר המשפטים.
21. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות לסדרי הדין בבית הדין המשמעתי.

סימן ו': הוראות שונות

22. הודעה על מינויו של שופט ועל גמר כהונתו תפורסם ברשומות.
23. הוראות סעיף 12 לחוק-יסוד: השפיטה לא יחולו על עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי כל חיקוק.
24. שופט שהוא בעל דין בהליך אזרחי, יקבע נשיא בית המשפט העליון את בית המשפט אשר ידון בהליך.

פרק ב': בתי המשפט

סימן א': בית המשפט העליון

25. בבית המשפט העליון יהיו שופטים במספר שקבעה הכנסת בהחלטה. מספר השופטים (2/ב)
26. בית המשפט העליון ידון בשלושה, אולם — תהרכב (3/ב)
- (1) נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא רשאי להורות, לפני תחילת הדיון בענין מסויים, שהדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר של שופטים;
- (2) מותב שהחל לדון בענין מסויים רשאי להורות שהמשך הדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר של שופטים, ובהם השופטים שהחלו בדיון;
- (3) בבקשות לצווי ביניים, לצווים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות, וכן בבקשות לצווים על תנאי, מוסמך לדון שופט אחד, אך שופט אחד לא יהיה מוסמך לסרב למתן צו על תנאי או לתתו על מקצת עילותיו בלבד;
- (4) בערעורים על החלטות ביניים של בתי משפט מחוזיים מוסמך לדון שופט אחד.
27. (א) השופט או השופטים אשר ידונו בענין פלוני ייקבעו בידי נשיא בית המשפט העליון. קביעת מותבים ומועמדים (4/ב)
- (ב) המועד אשר בו יתחיל בית המשפט העליון לדון בענין פלוני ייקבע בידי נשיא בית המשפט העליון.
28. (א) יושב בדין נשיא בית המשפט העליון — הנשיא הוא אב־בית־הדין; יושב בדין המשנה לנשיא ואין הנשיא יושב בו — המשנה לנשיא הוא אב־בית־הדין; בהרכב אחר — הותיק שבשופטים הוא אב־בית־הדין ובין בעלי ותק שווה — הקשיש שבהם. אב־בית־הדין (4/ב5)
- (ב) לענין סעיף זה, רואים את הותק לפי תאריך מינויו של השופט לבית המשפט העליון.
29. (א) נתפנה מקומו של נשיא בית המשפט העליון וכל עוד הנשיא החדש לא התחיל לכהן, או נעדר הנשיא מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, ימלא המשנה לנשיא את התפקידים המוטלים על הנשיא וישתמש בסמכויות הנתונות לו לפי כל חוקק. סמל מקום נשיא בית המשפט העליון (5/ב)
- (ב) נבצר מנשיא בית המשפט העליון ומהמשנה לנשיא למלא את תפקידיהם, יכהן כממלא מקום הנשיא הותיק שבשופטי בית המשפט העליון, ומבין בעלי ותק שווה — הקשיש שבהם.
- (ג) נשיא בית המשפט העליון רשאי לאצול מסמכויותיו למשנה לנשיא.
30. (א) ענין שפסק בו בית המשפט העליון בשלושה, רשאי הוא להחליט, עם מתן פסק דינו, שבית המשפט העליון ידון בו דיון נוסף בחמישה או יותר. דיון נוסף (8/א) — (ג)
- (ב) לא החליט בית המשפט העליון כאמור בסעיף קטן (א), רשאי כל בעל דין לבקש דיון נוסף כאמור; נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר או שופטים שיקבע לכהן, רשאים להיענות לבקשה אם ההלכה שנפסקה בבית המשפט העליון עומדת בסתירה להלכה קודמת של בית המשפט העליון, או שמפאת חשיבותה, קשיוותה או חידושה של הלכה שנפסקה בענין, יש, לדעתם, מקום לדיון נוסף.

(ג) בהחלטה שניתנה לפי סעיף קטן (א) או (ב) רשאי בית המשפט או השופט לקבוע את הבעיה שתעמוד לדיון נוסף, ומשעשה כן, לא יקויים הדיון הנוסף אלא באותה בעיה.

משפט חוזר
[9/ב(א)–(ג)]

31. (א) נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא רשאי להורות כי בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי שיקבע לכך, יקיים משפט חוזר בענין פלילי שנפסק בו סופית, אם ראה אחד מאלה:

(1) בית משפט פסק כי ראיה מהראיות שהובאו באותו ענין יסודה היה בשקר או בזיוף, ויש יסוד להניח כי אילולא ראיה זאת היה בכך כדי לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון;

(2) נתגלו עובדות חדשות או ראיות חדשות העשויות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה בפני בית המשפט בראשונה, לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון. ובשעת בירור משפטו לא יכולות היו להיות בידי הנידון או להיות ידועות לו;

(3) אדם אחר הורשע בינתיים בביצוע אותו מעשה העבירה, ומהנסיבות שנתגלו במשפטו של אותו אדם אחר נראה כי מי שהורשע לראשונה בעבירה לא ביצע אותה.

(ב) הרשות לבקש משפט חוזר נתונה לנידון וליועץ המשפטי לממשלה; מת הנידון — תהיה הרשות האמורה גם לבן-זוגו ולכל אחד מצאצאיו, הוריו, אחיו או אחיותיו.

(ג) במשפט חוזר יהיו לבית המשפט העליון או לבית משפט מחוזי כל הסמכויות הנתונות לבית משפט מחוזי במשפט פלילי והנתונות לבית המשפט העליון בערעור פלילי, פרט לסמכות להחמיר בעונש; בית המשפט רשאי לתת כל צו הנראה בעיניו כדי לפצות נידון שנשא ענשו או חלק ממנו ושהרשעתו בוטלה כתוצאה מן המשפט החוזר, או לתת כל סעד אחר; מת הנידון — רשאי בית המשפט לתת צו כאמור לטובת אדם אחר.

העמדת שאלה
בידי שר
המשפטים
[10/ב]

32. (א) הוגשה בקשה לנשיא המדינה למתן חנינה או להפחתת עונש, והתעוררה שאלה אשר לדעת שר המשפטים ראויה לדיון בבית המשפט העליון ואשר אינה יכולה לשמש עילה למשפט חוזר לפי סעיף 31, רשאי שר המשפטים להעמיד את השאלה לבית המשפט העליון.

(ב) בית המשפט העליון יחליט אם לדון בשאלה שהועמדה לפניו לפי סעיף קטן (א); החליט לדון, ידון בה כאילו הורה נשיא בית המשפט העליון על משפט חוזר לפי סעיף 31.

סימן ב': בתי משפט מחוזיים

מקום מושב
ואזור שיפוט
[11/ב]

33. שר המשפטים רשאי, בצו, להקים בתי משפט מחוזיים ולקבוע מקום מושבם ואזור שיפוטם.

מקום ישיבת
בית המשפט
[12/ב]

34. (א) בית משפט מחוזי ישב במקום מושבו.
(ב) בית משפט מחוזי רשאי לשבת לדין בענין מסויים, כולו או מקצתו, במקום שאינו מקום מושבו, אם ראה לעשות כן למען הצדק או למען יעילות הדיון, ובלבד שלא ישב במקום שמחוץ לאזור שיפוטו אלא בהסכמת נשיא בית המשפט המחוזי שהמקום האחר נמצא באזור שיפוטו.

35. (א) בבית משפט מחוזי יהיו שופטים במספר שיקבע שר המשפטים בהודעה ברשומות.

(ב) בכל בית משפט מחוזי יהיה נשיא ויכול שיהיו סגן נשיא אחד או יותר; ואולם יכול נשיא אחד לכהן כנשיא בשני בתי משפט מחוזיים.

36. נתמנה שופט פלוני לבית משפט מחוזי אחד, אין בכך כדי למנעו מלשבת בבית משפט מחוזי אחר; ואולם לא ישב שופט בבית משפט מחוזי אחר אלא בהסכמת נשיאי שני בתי המשפט המחוזיים הנוגעים בדבר.

37. (א) בענינים אלה ידון בית משפט מחוזי בשלושה:

- (1) משפטים בשל עבירה שענשה מוות או מאסר עשר שנים או יותר;
- (2) ערעורים על פסקי דין של בתי משפט ובתי דין שיושב בהם שופט של בית משפט שלום, למעט בקשות לצווי ביניים, לצווים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות שבערעורים;
- (3) כל ענין שהנשיא של בית המשפט המחוזי או סגנו הורה שידונו בו שלושה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), ובענינים הבאים ידון בית משפט מחוזי בשופט אחד, אם לא הורה נשיא בית המשפט או סגנו הוראה אחרת לענין מסויים:

- (1) עבירות המנויות בתוספת הראשונה;
- (2) ערעורים על החלטות של ראש ההוצאה לפועל לפי סעיפים 19, 25, 48 ו-58 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז—1967.²

(ג) בכל ענין שאינו מוזכר בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) ידון בית משפט מחוזי בשופט אחד.

38. (א) השופט או השופטים אשר ידונו בענין פלוני ייקבעו בידי נשיא בית המשפט המחוזי או סגניו, ובאין קביעה כאמור — לפי סדר שקבע מזמן לזמן נשיא בית המשפט.

(ב) המועד אשר בו יתחיל בית המשפט המחוזי לדון בענין פלוני ייקבע בידי השופט או השופטים אשר ידונו בו, בהתאם לכללים שקבע נשיא בית המשפט, ואם טרם נקבע המותב שידון בו — בידי נשיא בית המשפט או סגנו.

39. (א) בית משפט מחוזי הדין בשלושה ונשיא בית המשפט ביניהם — הנשיא הוא אב-בית-הדין; אם סגן נשיא ביניהם ראין הנשיא ביניהם — סגן הנשיא הוא אב-בית-הדין, ואם שני סגני נשיא ביניהם — הותיק שבהם; בהרכב אחר — הותיק שבשופטים הוא אב-בית-הדין, ובין בעלי ותק שווה — הקשיש שבהם.

(ב) לענין סעיף זה, רואים את הותק לפי תאריך מינויו של השופט לבית משפט מחוזי.

40. בית משפט מחוזי ידון באלה:

- (1) כל ענין אזרחי או פלילי שאיננו בסמכותו של בית משפט שלום; בתביעה-שכנגד אזרחית מוסמך לדון בית משפט מחוזי אף אם אותו ענין או אותה תביעה הם בסמכותו של בית משפט שלום;

2 ס"ח התשכ"ז, עמ' 116.

- (2) כל ענין שאיננו בסמכותו הייחודית של בית דין אחר; בענין הנתון לסמכותו המקבילה של בית דין אחר, יהיה בית המשפט המחוזי מוסמך לדון כל עוד אין אותו בית דין דן בו;
- (3) ערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי משפט השלום.

ערעור
[19/ב]

41. (א) פסק דין של בית משפט מחוזי בערכאה ראשונה ניתן לערעור לפני בית המשפט העליון.

(ב) החלטה אחרת של בית משפט מחוזי בענין אזרחי, ופסק דין של בית משפט מחוזי בערעור, ניתנים לערעור לפני בית המשפט העליון, אם ניתנה רשות לכך מאת נשיא בית המשפט העליון או מאת שופט אחר של בית המשפט העליון שנשיאו קבע לכך, או מאת בית המשפט העליון, ובפסק דין — גם אם ניתנה רשות לכך בגוף פסק הדין.

סמכות שופטים
[20/ב]

42. סמכות שיפוטית שנתייחדה בדין לנשיא או לסגן נשיא של בית משפט מחוזי, נתונה לכל שופט של אותו בית משפט; סמכות אחרת שנתייחדה לנשיא בית משפט מחוזי רשאי הוא לאצול, כולה או מקצתה, לסגן נשיא.

סימן ג': בתי משפט שלום

מקום מושב
ואזור שיפוט
[21/ב]

43. שר המשפטים רשאי, בצו, להקים בתי משפט שלום ולקבוע מקום מושבם ואזור שיפוטם.

מקום ישיבת
בית המשפט
[22/ב]

44. (א) בית משפט שלום ישב במקום מושבו.

(ב) בית משפט שלום רשאי לשבת לדין בענין מסויים, כולו או מקצתו, במקום שאינו מקום מושבו, אם ראה לעשות כן למען הצדק או למען יעילות הדיון, ובלבד שלא ישב במקום שמחוץ לאזור שיפוטו אלא בהסכמת נשיא בית המשפט המחוזי שהמקום האחר נמצא באזור שיפוטו.

השופטים
[23/ב]

45. (א) בבית משפט שלום יהיו שופטים במספר שקבע שר המשפטים בהודעה ברשומות.

(ב) בכל אזור שיפוט יהיה נשיא אחד של בית משפט שלום, ויכול שיהיו בו סגן נשיא אחד או יותר; ואולם יכול נשיא אחד לכהן כנשיא באזורי שיפוט אחדים.

ישיבת שופט
מחוץ למקום
מינויו
[24/ב]

46. נתמנה שופט פלוני לבית משפט שלום אחד, אין בכך כדי למנעו מלשבת בבית משפט שלום אחר; ואולם לא ישב שופט בבית משפט שלום אחר אלא בהסכמת נשיא בתי משפט השלום הנוגעים בדבר.

ההרכב
[25/ב]

47. בית משפט שלום ידון בשופט אחד, ואולם רשאי השופט היושב לדין או נשיא בית משפט השלום להורות שהדיון בענין פלוני יהיה לפני שלושה שופטים; נשיא בית משפט השלום יקבע את השופטים שמהם יורכב בית המשפט.

קביעת מותבים
ומועדים
[26/ב]

48. (א) השופט אשר ידון בענין פלוני ייקבע בידי נשיא בית משפט השלום או סגנו, ובאין קביעה כאמור — לפי סדר שקבע מזמן לזמן נשיא בית המשפט.

(ב) המועד אשר בו יתחיל בית משפט השלום לדון בענין פלוני ייקבע בידי השופט או השופטים אשר ידונו בו, בהתאם לכללים שקבע נשיא בית המשפט, ואם טרם נקבע המותב שידון בו — בידי נשיא בית המשפט או סגנו.

49. (א) נשיא בית משפט השלום רשאי להורות שענין שהובא או שיש להביאו לפני בית משפט שלום במקום פלוני וטרם החל הדיון בו יהיה נידון בבית משפט אחר הנמצא באזור שיפוט שבו הוא מכהן כנשיא.

(ב) החלטה כאמור בסעיף קטן (א) ניתנת לערעור לפני נשיא בית משפט מחוזי.

(ג) בית המשפט שאליו הועבר ענין כאמור, לא יעבירנו עוד.

50. (א) בית משפט שלום הדין בשלושה ונשיא בית משפט השלום ביניהם — הנשיא הוא אב-בית-הדין; אם סגן נשיא ביניהם ואין נשיא בית משפט השלום ביניהם — סגן הנשיא הוא אב-בית-הדין, ואם שני סגני נשיאים ביניהם — הותיק שבהם; בהרכב אחר — הותיק שבשופטים הוא אב-בית-הדין, ובין בעלי ותק שווה — הקשיש שבהם.

(ב) לענין סעיף זה רואים את הותק לפי תאריך מינויו של השופט לבית משפט השלום.

51. (א) בית משפט שלום ידון באלה:

(1) חטאים ועוונות; ואולם מותר להעמיד אדם לדין לפני בית משפט שלום בשל עבירה לפי סעיף מהסעיפים המנויים בתוספת השניה, שנסיבותיה אינן גוררות כפל העונש, אם החליט על כך פרקליט המחוז, ובלבד שלא יוטל מאסר של יותר מחמש שנים;

(2) תביעות אזרחיות — למעט תביעות הנוגעות למקרקעין — כשסכום התביעה או שווי הנושא אינו עולה על 2,000,000 שקלים;

(3) תביעות בדבר חזקה או שימוש במקרקעין או בדבר חלוקתם או חלוקת השימוש בהם, לרבות תביעות הכרוכות בהן שענינן חזקה או שימוש במיטלטלין, יהיה שוויו של נושא התביעה אשר יהיה; אך בית משפט שלום לא ידון בתביעות בדבר חכירה לדורות ובתביעות אחרות הנוגעות למקרקעין;

(4) תביעה-שכנגד לתביעה אזרחית שנושאן אחר או שהן נובעות מאותן הגסיבות, יהיה שוויו של נושא התביעה-שכנגד אשר יהיה.

(ב) שר המשפטים, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי בצו להגדיל את הסכום הנקוב בסעיף קטן (א) (2); בצו כאמור ניתן לקבוע, לכלל בתי המשפט או לבית משפט מסויים, כי ענין שהגדלת סמכות כאמור הוסיפה לבית משפט השלום ושהוגש לפני תחילתו של הצו לבית משפט מחוזי יידון בבית משפט השלום, ובלבד שטרם הוחל בו בשמיעת עדים.

52. (א) פסק דין של בית משפט שלום ניתן לערעור לפני בית משפט מחוזי.

(ב) החלטה אחרת של בית משפט שלום בענין אזרחי ניתנת לערעור לפני בית משפט מחוזי, אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט המחוזי.

53. סמכות שיפוטית שנתייחדה בדין לנשיא בית משפט שלום נתונה לכל שופט של אותו בית משפט; סמכות אחרת שנתייחדה לנשיא בית משפט שלום רשאי הוא לאצול, כולה או מקצתה, לסגן נשיא.

מקום מושב
ואזור שיפוט
[ב/29]

54. (א) שר המשפטים רשאי, בצו, לאחר התייעצות עם הרשות המקומית הנוגעת בדבר, להקים בית משפט לענינים מקומיים ולקבוע מקום מושבו ואזור שיפוט, ורשאי הוא, בצו, כאמור, להסמיך בית משפט שלום לשבת כבית משפט לענינים מקומיים.

(ב) אזור שיפוטו של בית משפט לענינים מקומיים יכול שיהיה שונה מאזור שיפוטו של בית משפט השלום של אותו אזור ויכול שיכלול את תחומן של רשויות מקומיות אחדות; היה אזור שיפוטו של בית משפט לענינים מקומיים כולל שטחים שהם באזור השיפוט של יותר מבית משפט שלום אחד, ייקבע בצו, נשיאו של איזה בית משפט שלום מביניהם הוא בעל הסמכות לגביו.

(ג) שר המשפטים רשאי, לאחר התייעצות עם הרשות המקומית הנוגעת בדבר, לבטל צו לפי סעיף זה או לשנותו.

הסמכות
[ב/29]

55. (א) בית משפט לענינים מקומיים ידון בעבירות לפי פקודת העיריות³, פקודת המועצות המקומיות⁴, וחוק התכנון והבניה, התשכ"ה—1965⁵, ולפי תקנות, צווים וחוקי עזר על פיהם, וכן בעבירות לפי החיקוקים המנויים בתוספת השלישית, לרבות תקנות, צווים וחוקי עזר על פיהם.

(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות בצו את התוספת השלישית.

(ג) כל חיקוק שבו ניתנה סמכות לבית משפט עירוני ייקרא כאילו הסמכות ניתנה לבית משפט לענינים מקומיים.

דין בית משפט
לענינים מקומיים
[ב/29]

56. (א) דין בית משפט לענינים מקומיים כדין בית משפט שלום, ויחולו עליו הוראות סימן ג' למעט סעיף 51 בכל שאין בסימן זה הוראה אחרת, ובשינויים המחוייבים.

(ב) דין שופט בית משפט לענינים מקומיים כדין שופט בית משפט שלום לכל דבר וענין.

מינוי שופט
[ב/29]

57. (א) שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, רשאי למנות, לתקופה ובתנאים שיקבע, שופט או שופט בקיצבה שימלא תפקיד של שופט בית משפט לענינים מקומיים; בשבתו בדיון יהיו סמכויותיו של שופט שנתמנה כאמור כסמכויות שופט בית משפט שלום.

(ב) שופט בקיצבה שנתמנה כאמור לא יעשה פעולות שנתייחדו לעורך דין לפי חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א—1961⁶, כל עוד הוא מכהן בתפקידו.

(ג) הוראות סעיף זה אינן באות לגרוע מסמכותו של שופט בית משפט שלום לדון בעבירות כאמור בסעיף 55 ולכהן כשופט בית משפט לענינים מקומיים.

(ד) בסעיף זה, "שופט בקיצבה" — לרבות שופט תעבורה שנתמנה מינוי של קבע ויצא לקיצבה.

שמירת סמכויות
[ב/29]

58. אין הוראות סימן זה באות לגרוע מסמכות בית משפט שלום לדון בעבירות כאמור בסעיף 55.

3 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

4 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

5 ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

6 ס"ח התשכ"א, עמ' 178.

59. שר המשפטים רשאי להסמיך בית משפט שלום פלוני לשבת כבית משפט לתביעות קטנות. הסמכת בתי משפט [1/ת]
60. (א) בית משפט לתביעות קטנות ידון בתביעה אזרחית שהגיש יחיד —
 (1) לתשלום סכום שאינו עולה על 100,000 שקלים;
 (2) למתן צו להחלפת מצרך או לתיקונו או לביטול עסקה, כששווי המצרך או התיקון או סכום העסקה, לפי הענין, אינו עולה על הסכום האמור בפסקה (1),
 ובתביעה-שכנגד לסכום או לצו כאמור, ובלבד שהתביעות אינן לפי זכות שהומחטה או שהוסבה ואינן בסמכותו הייחודית של בית משפט אחר.
- (ב) בית המשפט רשאי לא לדון בתביעה או בתביעה-שכנגד ולהעבירן לבית משפט שלום, אם ראה שהדיון בבית משפט לתביעות קטנות אינו מתאים להן, או אם ראה שהתביעה הוגשה בידי תובע שכבר הגיש באותה שנה באותו בית משפט יותר מחמש תביעות.
- (ג) שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשנות את הסכום האמור בסעיף קטן (א).
61. האמור בסעיף 60 אין בו כדי למנוע —
 (1) בעל דין מהגיש תביעה כאמור בו לבית משפט אחר במקום להגיש לבית משפט לתביעות קטנות;
 (2) נתבע שהגיש תביעה-שכנגד לבית משפט לתביעות קטנות — מהגיש תביעה נפרדת לעודף תביעתו, בין לבית משפט לתביעות קטנות ובין לבית משפט אחר.
62. (א) בית משפט לתביעות קטנות יהיה רשאי לקבל ראייה אף אם לא היתה קבילה בבית משפט אחר; אין בהוראה זו כדי לגרוע מדיני חסינות עדים וראיות חסויות.
 (ב) בית משפט לתביעות קטנות אינו קשור בסדרי הדין הנוהגים בבית משפט אחר, ובכפוף לסדרי דין שהתקין שר המשפטים לענין סימן זה, יפעל בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה.
63. ייצוג בעל דין בבית משפט לתביעות קטנות על ידי עורך דין יהיה רק ברשות בית המשפט ומטעמים מיוחדים שיירשמו; בעל דין רשאי, ברשות בית המשפט, להיות מיוצג על ידי ארגון שקבע לענין זה שר המשפטים, ובמקרה זה ירשה בית המשפט לבעל הדין שכנגד להיות מיוצג כפי שיוורה.
64. פסק דין של בית משפט לתביעות קטנות ניתן לערעור לפני בית משפט מחוזי אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט המחוזי; בית המשפט המחוזי ידון בערעור בשופט אחד.
65. (א) הוגשה תביעה לבית משפט לתביעות קטנות, רשאי שופט בית המשפט, בהסכמת בעלי הדין, לדון בתביעה כבורר או להעבירה לבורר אחר שהסכים לדון בה בלי לקבל שכר מן הצדדים.

שמירת זכות [3/ת]

ראיות וסדרי דין [4/ת]

ייצוג [6/ת]

ערעור [7/ת]

בוררות [8/ת]

(ב) הוראות חוק הבוררות, התשכ"ח—1968, למעט סעיפים 23 עד 29 ו-31 עד 35, יחולו על בוררות לפי סעיף זה, ככל שהן נוגעות לענין, אולם —

(1) כל מקום שנאמר בו "בית המשפט" ייקרא כאילו נאמר בו "שופט בית משפט לתביעות קטנות";

(2) דין פסק בורר לפי סעיף זה, פרט לערעור, כדין פסק דין של בית משפט לתביעות קטנות.

(ג) אין סעיף זה גורע מהסכם בוררות שבין הצדדים.

מינוי שופט
בקיצבה
[9/ת]

66. שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, רשאי למנות, לתקופה ובתנאים שיקבע, שופט בקיצבה שימלא תפקיד של שופט בית משפט לתביעות קטנות; בשבתו כדין יהיו סמכויותיו של שופט שנתמנה כאמור כסמכויות שופט בית משפט שלום.

מקום שיפוט
[5/ת]

67. שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות מקום שיפוט לתביעות קטנות שיהיה מקום השיפוט על אף האמור בכל הסכם שבין בעלי הדין.

פומביות הדיון
[38/ב]

סימן ו': פומביות הדיון

68. (א) בית משפט ידון בפומבי.

(ב) בית משפט רשאי לדון בענין מסויים, כולו או מקצתו, בדלתיים סגורות, אם ראה צורך בכך באחת מאלה:

(1) לשם שמירה על בטחון המדינה;

(2) לשם מניעת פגיעה ביחסי החוץ של המדינה;

(3) לשם הגנה על המוסר;

(4) לשם הגנה על ענינו של קטין;

(5) לשם הגנה על ענינו של מתלונן או נאשם בעבירת מין;

(6) הדיון הוא בעניני אישות;

(7) הדיון הפומבי עלול להרתיע עד מלהעיד עדות חפשית או מלהעיד בכלל.

(ג) בבקשות לצווי ביניים, לצווים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות, רשאי בית משפט לדון בדלתיים סגורות.

(ד) החליט בית משפט על עריכת דיון בדלתיים סגורות, רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בעת הדיון כולו או מקצתו.

הרחקה
מבית המשפט
[39/ב]

69. (א) בית משפט רשאי לאסור על קטין להימצא בבית המשפט בעת הדיון ולצוות על הרחקתו.

(ב) בית משפט רשאי להרחיק אדם, שאינו בעל דין, מאולם בית המשפט בעת דיון, אם מצא, מטעמים שיירשמו, שנוכחות אותו אדם באולם תרתיע עד מלהעיד עדות חפשית או מלהעיד בכלל.

איסור פרסומים
[40/ב]

70. (א) לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט.

(ב) לא יצלם אדם באולם בית משפט ולא יפרסם תצלום כזה אלא ברשות בית המשפט.

7 סי"ח התשכ"ח, עמ' 184.

(ג) לא יפרסם אדם, בלי רשות בית המשפט, שם קטין שלא מלאו לו שש עשרה שנים והוא נאשם או עד במשפט פלילי, או מתלונן או ניזוק במשפט בשל עבירה לפי סעיפים 345 עד 358, סעיף 360 וסעיפים 208 עד 214 לחוק העונשין, התשל"ז—1977, ולא את תמונתו, מענו או פרטים אחרים העשויים להביא לזיהויו של הקטין.

(ד) בית משפט רשאי לאסור כל פרסום בקשר לדיוני בית המשפט, במידה שהוא רואה צורך בכך לשם הגנה על בטחונו של בעל דין, עד או אדם אחר ששמו הוזכר בדיון.

(ה) בית משפט רשאי לאסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, או כל פרט אחר שיש בו כדי לזהותו, אם הדבר עלול לפגוע בחקירה שעל פי דין.

(ו) העובר על הוראה מהוראות סעיף זה, דינו — מאסר ששה חדשים.

71. (א) לא יפרסם אדם דבר על ענין התלוי ועומד בבית משפט, אם יש בפרסום כדי להשפיע על מהלך המשפט או תוצאותיו.

פרסומים
מיוחדים
[41/ב]

(ב) בענין פלילי יראו ענין כתלוי ועומד בבית משפט משעה שהוגשה לבית המשפט באותו ענין בקשה למתן צו מעצר או משעה שהוגש לו כתב אישום, לפי המוקדם, עד שהחליט התובע שלא להגיש כתב אישום, ואם הוגש כתב אישום — עד סיום ההליכים.

(ג) איסור הפרסום אינו חל על פרסום ידיעה בתום לב על דבר שנאמר או שאירע בישיבה פומבית של בית משפט.

(ד) העובר על הוראות סעיף זה, דינו — מאסר שנה אחת.

72. (א) אדם שבעת דיוני בית משפט ערשה באולם בית המשפט, בלשכתו של שופט או סמוך למקום הדיון, אחד המעשים שלהלן, רשאי בית המשפט לצוות על הרחקתו, ורשאי הוא, לאחר שהתרה באדם שיימנע מהפרעה והוא לא שעה להתראה, להענישו על אתר במאסר עד שלושה חדשים או בקנס:

איסור הפרעה
[42/ב]

(1) מתנהג בדרך של אלימות או איומים או בדרך פרועה או מבישה;

(2) מקים רעש כדי להביע הסכמה או אי-הסכמה לפעולה משפטית או להחלטה של בית משפט;

(3) מאיים על פקיד בית המשפט או מפריע לו בצורה אחרת למלא תפקידו;

(4) מפריע בדרך אחרת לדיוני בית המשפט.

(ב) על עונש שהוטל לפי סעיף קטן (א) יתן בית המשפט מיד הודעה בכתב לנשיא בית המשפט העליון; הנשיא, או שופט אחר של בית המשפט העליון שהנשיא קבע לכך, רשאי, לאחר שזימן את הנידון אם ביקש זאת, לבטל את העונש או לשנותו לקולה.

(ג) סעיף זה לא יחול על מי שנתון באותו ענין לשיפוט משמעתי על פי חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א—1961, והוא נמצא באולם בית המשפט לרגל תפקידו.

73. (א) מי שהוזמן להעיד ולא התייצב, או נצטווה להמציא מסמך ולא המציאו, רשאי בית המשפט או הרשם להטיל עליו, אף שלא בפניו, מחצית קנס כאמור בסעיף 40(2) לחוק העונשין, התשל"ז—1977 (להלן — חוק העונשין), ואם הוזמן או נצטווה פעם נוספת ולא התייצב או לא המציא את המסמך — מאסר שלא יעלה על חודש ימים או קנס כאמור בסעיף 40(2) לחוק העונשין.

עונש בשל
אי ציות
[42/ב]

(ב) מי שהוטל עליו מאסר או קנס לפי סעיף קטן (א) שלא בפניו, רשאי בית המשפט או הרשם, לבקשתו, לעיין שנית במאסר או בקנס שהטיל, להקל בהם או לבטלם, והוא יבטלם אם שוכנע שהמבקש לא התייצב או לא המציא את המסמך מסיבות שלא היתה לו שליטה עליהן.

(ג) על החלטה להטיל מאסר או קנס לפי סעיף קטן (א) ועל החלטה לפי סעיף קטן (ב) יתן מיד בית המשפט או הרשם הודעה בכתב לנשיא בית המשפט שלרעור, ורשאי הנשיא או שופט אחר של בית המשפט שלרעור לבטל את הצו או לשנותו לקולה.

74. בלי למעט מן האמור בסעיף 72(ב), החלטות בית משפט לפי סעיפים 68, 69 ו-72 אין אחריהן ולא כלום.

סופיות של החלטות [43/ב]

סימן ז': הוראות כלליות

75. כל בית משפט הודן בענין אזרחי מוסמך לתת פסק דין הצהרתי, צו עשה, צו לא-תעשה, צו ביצוע בעין וכל סעד אחר, ככל שיראה לנכון בנסיבות שלפניו.

סמכות כללית לתת סעד [34/ב]

76. הובא ענין כדין לפני בית משפט והתעוררה בו דרך אגב שאלה שהכרעתה דרושה לבריור הענין, רשאי בית המשפט להכריע בה לצורך אותו ענין אף אם הענין שבשאלה הוא בסמכותו הייחודית של בית משפט אחר או של בית דין אחר.

סמכות נגרות [35/ב]

77. (א) הורשע אדם בבית משפט שלום או בבית משפט מחוזי והוגשה נגדו — ונגדו בלבד — תביעה אזרחית בשל העובדות המהוות את העבירה שבה הורשע, מוסמך השופט או המותב שהרשיעו, לאהר שפסק הדין בפלילים הפך לחלוט, לדון בתביעה האזרחית, אם ביקש זאת מגיש התביעה; לענין זה מוסמך בית משפט מחוזי לדון גם אם התביעה לפי שוויה היא בתחום סמכותו של בית משפט שלום.

סמכות אזרחית נגרות לפלילית [35א/ב]

(ב) שר המשפטים יקבע בתקנות את סדרי הדין בתביעה האזרחית, לרבות הוראות בדבר המועד והדרך להגשת התביעה וההליכים בערעור.

78. ענין שהובא או שיש להביאו לפני בית משפט מחוזי או בית משפט שלום במקום אחד, רשאי נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא להורות שיהיה נידון בבית משפט של אותה דרגה במקום אחר; ובלבד שלא תינתן הוראה לפי סעיף זה לאחר התחלת הדיון אלא בהסכמת השופט שהחל לדון בו.

העברת ענין למקום אחר [36/ב]

79. (א) מצא בית משפט שאין הוא יכול לדון בענין שלפניו מחמת שאינו בסמכותו המקומית או הענינית, והוא בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר, רשאי הוא להעבירו לבית המשפט או לבית הדין האחר, והלה ידון בו כאילו הובא לפניו מלכתחילה, ורשאי הוא לדון בו מן השלב שאליו הגיע בית המשפט הקודם.

סעד בשל חוסר סמכות [37/ב]

(ב) בית המשפט או בית הדין שאליו הועבר ענין כאמור, לא יעבירו עוד.

80. בית משפט הודן בשלושה או יותר, ונחלקו דעות השופטים, תכריע דעת הרוב; אין רוב לדעה אחת — תכריע דעת אב-בית-הדין, ובענין פלילי — הדעה אשר לדעת אב-בית-הדין מקילה עם הנאשם.

בית משפט שנחלקו בו הדעות [32/ב]

81. (א) מצא בית משפט כי נפלה טעות בפסק דין או בהחלטה אחרת שנתן, רשאי הוא, תוך עשרים ואחד ימים מיום נתינתם, לתקנם בהחלטה מנומקת, ורשאי הוא לשמוע טענות בעלי הדין לענין זה; לענין זה, "טעות" — טעות לשון, טעות בחישוב, פליטת קולמוס, השמטה מקרית, הוספת דבר באקראי וכיוצא באלה.

(ב) בהסכמת בעלי הדין רשאי בית המשפט להחליט בכל עת על כל תיקון בפסק דין או בהחלטה אחרת שנתן.

(ג) תוקנו פסק דין או החלטה אחרת כאמור בסעיף קטן (א) יראו, לענין ערעור, את מועד החלטת התיקון כמועד מתן פסק הדין או ההחלטה האחרת.

(ד) החלטה לפי סעיף קטן (א) אינה ניתנת לערעור אלא בערעור על פסק הדין או ההחלטה האחרת.

82. שר המשפטים יקבע את סדרי המינהל של בתי המשפט וימנה על ביצועם את אחד השופטים שיהיה אחראי בפניו.

83. (א) שר המשפטים רשאי להסדיר בתקנות —

(1) ימי הישיבות והפגרות של בתי משפט ולשכות ההוצאה לפועל והטיפול בענינים בימי פגרה;

(2) פרסום פסקי דין של בתי משפט;

(3) אגרות שיש לשלם בבתי משפט ובמשרדי ההוצאה לפועל והפטור מהן;

(4) דמי נסיעה ולינה ושכר בטלה של עדים שהוזמנו להעיד בבתי משפט.

(ב) תקנות לפי סעיף קטן (א) (3) טעונות אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

פרק ג': רשמים

סימן א': מינוי

84. (א) נשיא בית המשפט העליון רשאי, באישור שר המשפטים, למנות שופט בית משפט שלום, או אדם הכשיר להתמנות שופט בית משפט שלום, לרשם או לסגן רשם של בית המשפט העליון, של בית משפט מחוזי או של בית משפט שלום.

(ב) הודעה על המינוי תפורסם ברשומות ומשפורסמה אין עוררין על המינוי.

(ג) בפרק זה, "רשם" — מי שנתמנה רשם או סגן רשם לפי סעיף זה.

סימן ב': סמכויות שיפוט

85. על אף האמור בכל דין בדבר סדרי דין ונוהג בבתי משפט אורחיים ופוליטיים, יהיו לרשם הסמכויות המיוחדות האמורות בסעיפים 86 עד 90.

86. בתובענה שנתבע אינו מתגונן בה, לרבות תביעה בסדר דין מקוצר שלא ניתנה בה רשות להתגונן, רשאי הרשם —

(1) לדרוש ראייה בכתב;

(2) ליתן פסק דין על פי צד אחד נגד אותו נתבע;

(3) לבטל פסק דין שנתן לפי פסקה (2).

87. במשפטים, בין בערכאה ראשונה ובין בערעור, שבהם מסכימים בעלי הדין למתן פסק דין לפי גוסס מוסכם, רשאי רשם ליתן פסק דין; ורשאי רשם ליתן פסק דין כאמור אם הסכימו בעלי הדין לגופו של ענין ולא הסכימו על סכום הוצאות המשפט, והרשם ישום ויקבע בפסק הדין את ההוצאות האמורות.

88. רשם רשאי, על פי בקשה או מיזמתו, להורות, בהתאם לתקנות סדר הדין, שתובענה או ערעור יימחקו מחמת חוסר מעש.

89. רשם רשאי ליתן צו עיקול זמני, ולצורך זה — צו לאיסור השימוש במעוקל ולשימורו, ורשאי הוא לבטל צווים כאמור.

90. רשם רשאי לדון ולהחליט ולהורות ככל שיראה לנכון בבקשות בכל ענין הנוגע לניהולו של הליך, לרבות ענינים אלה:

(1) מתן ערובה לתשלום הוצאות המשפט, על-פי בקשה של תובע, נתבע, מערער או משיב, או של הבא מטעמם;

(2) מתן רשות לתבוע בחזקת עני, דחיית תשלומן של אגרות ופטור מהן;

(3) הארכת המועד להגשת ערעור;

(4) החזרת אגרות בית משפט ששולמו בטעות או מחמת שומת-יתר או מסיבה אחרת;

(5) תשלום כסף מקופת בית המשפט;

(6) מינוי אפוטרופוסים לדין;

(7) הוראות בדבר המצאת כתבי-דין, לרבות תחליף המצאה;

(8) שומת שכר עדים והוצאותיהם והחיוב בהם;

(9) בקשות דחופות בנוגע לשמיעת תובענה, ערעור או הליך אחר, הכל בכפוף להוראות סעיף 101;

(10) מינויו של מנהל חשבונות או רואה חשבון מומחים או של מומחה אחר, במקום שיש צורך בחוות דעת או בדין-וחשבון של מומחה קודם לבירורם של כל תובענה או הליך אחר, או לפני המשך בהם אם כבר התחיל הבירור בהם;

(11) ארכה לטעון, רשות לתקן כתב טענות, גילוי מסמכים והצגתם ומסירת שאלונים;

(12) קביעת מועד לחקירתו הפומבית של חייב לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם—1980 (להלן — פקודת פשיטת הרגל).

91. בנוסף לאמור בסעיפים 85 עד 90 רשאי רשם לעשות כל דבר שבסדרי דין ונהג ובהליכי הוצאה לפועל, שהוסמך בתקנות לעשותו.

92. (א) רשם של בית משפט המוסמך לפי חוק הירושה, התשכ"ה—1965¹⁰, רשאי להשתמש בסמכותו של בית משפט או של שופט לענין הודעות על בקשות למתן צו ירושה, צו קיום צוואה או צו למינוי מנהל עובון ואם לא הוגשה התנגדות, רשאי הוא ליתן צווים כאמור.

(ב) הרשם רשאי, לבקשתו של מנהל עובון או של צד מעונין, לתת הוראות בענינים הנוגעים לעובון, ניהולו ונכסיו, ובלבד שאין בהם התנגדות.

9 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 34, צמ' 639.
10 ס"ח התשכ"ה, צמ' 63.

93. רשם של בית משפט שיש לו סמכות כאמור בסעיף 78 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב—1962,¹¹ רשאי לאשר פעולות לפי סעיפים 20 ו-47 לחוק האמור ובלבד שאין התנגדות להן.

עניני
אפוטרופסות
(ר/ש) [11/]

94. בעניני פשיטת רגל, רשאי רשם של בית משפט שיש לו שיפוט כאמור בסעיפים 172 ו-173 לפקודת פשיטת הרגל —

עניני
פשיטת רגל
(ר/ר) [9/]

(1) לפי בקשתו של חייב בפשיטת רגל, ליתן צו כינוס נכסים ולהכריז על החייב כפושט רגל;

(2) לנהל חקירות לפי סעיפים 27 עד 32, 59 ו-60 לפקודת פשיטת הרגל, וליתן צווים בהתאם להוראות אותם סעיפים.

95. פסק דין והחלטה אחרת של רשם — כמוהם כפסק דין או החלטה אחרת של בית המשפט שבו הוא משמש רשם, והכל בכפוף לסעיף 96.

החלטת רשם
כחלטת בית
המשפט
(ר/ר) [11/]

96. (א) פסק דין של רשם לפי סעיפים 86 או 87, דינו, לענין ערעור, כדין פסק דין של בית המשפט שבו הוא משמש רשם.

ערעור על
החלטת רשם
(ר/ר) [12/]

(ב) החלטה אחרת של רשם ניתנת לערעור לפני בית המשפט שבו הוא משמש רשם, ורשאי בית המשפט לדון בו בשופט אחד.

(ג) החלטה של בית משפט שלום בערעור לפי סעיף קטן (ב) ניתנת לערעור לפני בית המשפט המחוזי, אם ניתנה רשות לכך מאת בית משפט השלום או מאת בית המשפט המחוזי או אחד משופטיו.

(ד) החלטה של בית משפט מחוזי בערעור ניתנת לערעור לפני בית המשפט העליון, אם ניתנה רשות לכך בגוף ההחלטה, או מאת נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר של בית המשפט העליון שנשיאו קבע לכך, או מאת בית המשפט העליון.

סימן ג': סמכויות אחרות

97. רשם רשאי לקבוע פלוגתות מוסכמות להכרעת בית המשפט, והוא יציין בפרוטוקול את שמות בעלי הדין או עורכי הדין שהתייצבו לפניו ואת הפלוגתות המוסכמות כאמור, אך בלי לפגוע בסמכותו של בית המשפט לערוך את הפלוגתות מחדש בהתאם לכתבי הטענות.

קביעת פלוגתות
מוסכמות
(ר/ר) [13/]

98. כל שאלה בדבר שומת אגרת בית המשפט בתובענה, בענין או בהליך, תובא לפני הרשם.

שומת אגרות
בית המשפט
(ר/ר) [14/]

99. הרשם יהיה שמאי-הוצאות של בית המשפט שבו הוא משמש רשם.

שומת הוצאות
(ר/ר) [15/]

100. רשם רשאי לחתום על פסיקות של פסקי דין ושל החלטות אחרות של בית המשפט.

חתימה על
פסיקות
(ר/ר) [16/]

101. רשם יהיה אחראי לעריכת רשימת המשפטים שלפני בית המשפט ולפני שופטים בלשכותיהם, לפי הנחיות נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא, נשיא או סגן נשיא של בית משפט מחוזי או נשיא של בית משפט שלום, הכל לפי הענין, ורשאי הוא על פי

רשימת המשפטים
והודעה על
גדיון בהם
(ר/ר) [17/]

11 ס"ח התשכ"ב, עמ' 120.

בקשת תובע או מערער, או בהסכמת בעלי הדין או עורכי הדין שלהם, לקבוע ברשימה כל תובענה, הליך או ערעור לדיון ולהוציא לשם כך את ההודעות הדרושות.

השבועה וקבלת
תצהיר
(ר/19)

102. כל שבועה או תצהיר יכולים להינתן בפני רשם.

סמכות נוספת
(ר/20)

103. כל מקום שנאמר בדין, כי מעשה פלוני או דבר פלוני אפשר שיעשה בידי פקיד שימנה לכך בית המשפט, רשאי הרשם לעשותו.

פימן ד': הוראות שונות

תחולת הוראות
(ב/44)

104. הוראות סעיפים 69 עד 79 יחולו על רשם ועל הדיונים לפניו; אך רשם שאינו שופט לא יהא מוסמך לשפיטה פלילית ולשפיטה לפי סעיף 72(א).

הרשם יבוא
במקום המזכיר
הראשי
(ר/21)

105. (א) הרשם ישמש בכל סמכות שניתנה למזכיר הראשי של בית המשפט העליון, של בית משפט מחוזי ושל בית משפט שלום ומלא כל תפקיד שניתן להם.

(ב) כל מקום שנאמר בדין, כי מסמך פלוני יוגש למזכיר הראשי של בית המשפט, יוגש המסמך למשרד בית המשפט.

תקנות
(ר/22 סיפה)

106. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין לערעורים לפי פרק זה, ובכפוף להוראות פרק זה — גם תקנות הקובעות את הסמכויות והתפקידים של הרשמים בכל הנוגע לסדרי דין ולנוהג של בתי המשפט.

פרק ד': הוראות שונות

הערכת סמכויות
(ב/45)

107. (א) כל סמכות מינהלית וכל סמכות להתקין תקנות סדרי דין שהוענקו לזקן השופטים, נתונות לשר המשפטים.

(ב) כל סמכות שיפוטית שהוענקה לזקן השופטים נתונה לנשיא בית המשפט העליון ולמשנה לנשיא בית המשפט העליון.

תקנות סדרי דין
(ב/46, ב/8(ד),
ב/9(ד))

108. שר המשפטים רשאי להסדיר בתקנות סדרי דין את סדרי הדין והנוהג לפני בתי משפט, רשמים ולשכות הוצאה לפועל, במידה שלא נקבעו בחוק, ובהם —

(1) כל הנוגע לערעורים, לדיון נוסף ולמשפט חוזר לפי פרק ב', לרבות סדרי הבקשות לדיון נוסף ולמשפט חוזר ומועדי הגשתן;

(2) הארכת מועדים לעשיית דבר שבסדרי דין או בנוהג, אף אם נקבעו בחיקוק;

(3) הערכת הוצאות המשפט וקביעת תעריף לשכר טרחה של עורכי דין שבית משפט או רשם רשאי להקציב להם בעד פעולותיהם לפניו.

ביצוע ותקנות
(ש/28 רישה
ב/47 רישה
ר/22 רישה
ת/10)

109. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

110. חוק זה אינו גורע מכל חוק אחר —

- (1) הדן בבתי משפט אחרים או בבתי דין אחרים ;
- (2) המוציא ענינים מסויימים מסמכותם של בתי המשפט שחוק זה דן בהם, או מוסר לסמכותם ענינים נוספים ;
- (3) הקובע לבית משפט הרכב מסויים או סדרי דין מסויימים לדיון בענינים מסויימים ;
- (4) השולל זכות ערעור או מתנה לה תנאים.

111. (א) מי שכיהן כשופט ערב תחילתו של חוק השופטים, התשי"ג—1953, רואים אותו כאילו נתמנה על פי חוק זה.

חוראות מעבר
[ש 27(א),
ב 50(ג)]

(ב) רשם שכיהן ערב תחילתו של חוק בתי המשפט, התשי"ז—1957, רואים אותו כאילו נתמנה על פי חוק זה.

תוספת ראשונה

(סעיף 37)

1. עבירות לפי הסעיפים הבאים של חוק העונשין, התשל"ז—1977 :
144 ; 169 ; 245 ו-246 בנסיבות המתוארות בסעיף 249א ; 298 ; 302 ; 329 ; 330
עד 332 ; 333 בנסיבות המתוארות בסעיף 335 ; 336 ; 346 ; 347(ב) ; 354(ב) ; 369
עד 375 ; 390 ; 402 עד 404 ; 406 ו-407 בנסיבות המתוארות בסעיף 408 ; 448
עד 450.
2. עבירות לפי סעיפים 117(א) ו-118 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט—
1969.¹²
3. עבירות לפי סעיפים 75, 84 ו-85 לפקודת הדואר [נוסח חדש], התשל"ז—1976.¹³
4. עבירות לפי סעיף 209 לפקודת המכס.¹⁴

תוספת שנייה

(סעיף 51)

1. עבירות לפי הסעיפים הבאים של חוק העונשין, התשל"ז—1977 :
140, 141, 176, 237, 238, 240, 242, 243, 245, 246, 253(ב), 257(1), 258, 259(2),
274, 281, 290, 291, 303, 313, 342, 347, 351, 354(א), 359, 360, 361, 382
391 עד 395, 406, 407, 410, 411, 441, 447(ב), 453, 455, 457, 464, 465, 471 עד
478, 499(1).
2. עבירה לפי סעיף 29(א) לפקודת מסילות הברזל [נוסח חדש], התשל"ב—1972.¹⁵
3. עבירה לפי סעיף 36(ג) לפקודת התעבורה.¹⁶

12 ס"ח התשכ"ט, עמ' 196.

13 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 29, עמ' 567.

14 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39.

15 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 23, עמ' 485.

16 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173.

תוספת שלישית

(סעיף 55)

1. חוק רישוי עסקים, התשכ"ח—1968¹⁷.
2. חוק יום הזכרון לחללי מערכות ישראל, התשכ"ג—1963¹⁸.
3. חוק יום הזכרון לשואה ולגבורה, התשי"ט—1959¹⁹.
4. חוק למניעת מפגעים, התשכ"א—1961²⁰.
5. פקודת בריאות העם, 1940²¹.
6. פקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג—1983²².
7. הפרק השלישי לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א—1951²³.
8. פקודת העיריות (אספקת מים), 1936²⁴.
9. חוק הסדרת מקומות רחצה, התשכ"ד—1964²⁵.
10. חוק לימוד חובה, התש"ט—1949²⁶.
11. חוק הבטיחות במקומות ציבוריים, התשכ"ג—1963²⁷.
12. חוק הרשויות המקומיות (ביוב), התשכ"ב—1962²⁸.
13. חוק שירותי הכבאות, התשי"ט—1959²⁹.
14. פקודת הכלבת³⁰.
15. סעיף 196 לחוק העונשין, התשל"ז—1977.
16. חוק הגבלת העישון במקומות ציבוריים, התשמ"ג—1983³¹.
17. פקודת המכרות³².
18. חוק שמירת הנקיון, התשמ"ד—1984³³.
19. תקנות שעת-חירום (אבטחת מוסדות חינוך), התשל"ד—1974³⁴.
20. תקנות שימור חיפה (אגף הכרמל), 1943³⁵.
21. תקנות התעבורה (סדרי תנועה ושמירת הבטחון בכרמלית בחיפה), התשכ"א—1961³⁶.
22. תקנות מחלות בעלי חיים (שחיטת בהמות), התשכ"ד—1964³⁷.

מ ש ה ג ס י ם

שר המשפטים

28 ס"ח התשכ"ב, עמ' 96.	17 ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.
29 ס"ח התשי"ט, עמ' 199.	18 ס"ח התשכ"ג, עמ' 72.
30 ע"ר 1934, תוס' 1, עמ' 242.	19 ס"ח התשי"ט, עמ' 112.
31 ס"ח התשמ"ג, עמ' 148.	20 ס"ח התשכ"א, עמ' 58.
32 חוקי אי"י, כרך א', עמ' 338.	21 ע"ר 1940, תוס' 1, עמ' 239.
33 ס"ח התשמ"ד, עמ' 145.	22 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 36, עמ' 749.
34 ק"ת התשל"ד, עמ' 1902; ס"ח התשמ"ד, עמ' 146.	23 ס"ח התשי"א, עמ' 78.
35 ע"ר 1943, תוס' 2, עמ' 679.	24 ע"ר 1936, תוס' 1, עמ' 1.
36 ק"ת התשכ"א, עמ' 2093.	25 ס"ח התשכ"ד, עמ' 172.
37 ק"ת התשכ"ד, עמ' 837.	26 ס"ח התשי"ט, עמ' 287.
	27 ס"ח התשכ"ג, עמ' 2.

לוח השוואה

הסעיף החדש		הסעיף הקודם		הסעיף החדש		הסעיף הקודם		א. חוק השופטים, התשי"ג—1953:	
הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם
(ב)111	(ג)50	35	13	36	14	1	1	2	2
הושמט	51	37	15	38	16	3	3	4	4
הושמט	52	39	17	40	18	4	4	5	4A
תוס' ראשונה תוס' ראשונה	תוס' שנייה תוס' שנייה	41	19	42	20	5	6	6	6
ג. חוק שיפוט בתביעות קמנות, התש"ו—1976:		43	21	44	22	7	7	7	7
הסעיף החדש	הסעיף הקודם	44	22	45	23	8	8	8	8
59	1	46	24	47	25	9	9	9	9
60	2	48	26	49	26A	10	10	10	10
61	3	50	27	51	28	11	11	11	12
62	4	52	29	53	29A	82	14	12	14
67	5	54	29B	55	29G	12	16	14	16
63	6	56	29D	57	29E	14	16A	14	16A
64	7	58	29F	84(A)	30	13	17	13	17
65	8	80	31	הושמט	31	16	17A	16	17A
66	9	75	32	76	33	15	18	15	18
109 רישה	10	77	34	78	35	17	21	17	21
ד. סקורת הרשמים [נופח חדש], התש"א—1971:		79	35A	81	37	18	22	18	22
הסעיף החדש	הסעיף הקודם	80	36	82(A)	37A	19	22A	19	22A
(ג)84	1	75	37	76	38	20	23	20	23
85	2	77	38	78	39	22	25	22	25
86	3	81	39A	82(B)	39B	23	26	23	26
87	4	68	40	הושמט	40	27	27A	27	27A
88	5	69	41	76	41	28	28	28	28
89	6	70	42	77	42	109	28	109	28
90	7	71	43	78	43	21	28	21	28
92	8	72	44	79	44	הושמט	29	הושמט	29
93	8A	73	45	81	45	הושמט	30	הושמט	30
94	9	74	46	82	46	30	29	30	29
91	10	104	47	83	47	31	30	31	30
95	11	107	48	109	48	108(1)	8	108(1)	8
96	12	108	49	הושמט	49	31	9	31	9
97	13	110	50	105	50	108(1)	9	108(1)	9
98	14	הושמט	50A, (B)	109	50A, (B)	32	10	32	10
99	15	הושמט	50A, (B), (D), (H)	103	50A, (B), (D), (H)	33	11	33	11
100	16	הושמט	50A, (B), (D), (H)	105	50A, (B), (D), (H)	34	12	34	12
101	17	הושמט	50A, (B), (D), (H)	102	50A, (B), (D), (H)	34	12	34	12
102	19	הושמט	50A, (B), (D), (H)	103	50A, (B), (D), (H)	34	12	34	12
103	20	הושמט	50A, (B), (D), (H)	105	50A, (B), (D), (H)	34	12	34	12
105	21	הושמט	50A, (B), (D), (H)	109	50A, (B), (D), (H)	34	12	34	12
109	22 רישה	הושמט	50A, (B), (D), (H)	106	50A, (B), (D), (H)	34	12	34	12
106	22 סיפה	הושמט	50A, (B), (D), (H)	106	50A, (B), (D), (H)	34	12	34	12